

Природа дала йому гарний голос, чудовий слух і прекрасну музичну пам'ять. Як говорив він сам, *«якщо вже почує народну пісню, то запам'ятає не тільки слова, а й голос»*

Записував, як говорив Яворницький, «з уст простого народу і з його голосу». Фольклорні зразки, що їх збирав учений, він класифікував за жанрами: пісні культу, пісні про особисте і родинне життя, історичні, жартівливі, солдатські. У репертуарі Яворницького було понад 400 пісень.

До останніх днів вчений дотримувався свого життєвого кредо:

«Працюй, працюй, не вдивляючись уперед і не озираючись назад; працюй, не чекаючи нізвідки і ні від кого ні нагороди, ні подяки; працюй, поки служать тобі руки і поки б'ється живе серце у твоїх грудях; працюй на користь свого народу і на користь своєї Батьківщини...»

Твори письменника

Яворницький, Д. І. Вольності запорозьких козаків : пер. з рос. / Д. І. Яворницький. - Дніпропетровськ : Січ, 2002. - 359 с.

Яворницький, Д. І. Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний / Д. І. Яворницький ; пер. з рос. В. Л. Чуйка. - Дніпропетровськ : Січ, 1991. - 70 с. - Бібліогр.: с. 68.

Яворницький, Д. І. Іван Дмитрович Сірко, славний кошовий отаман війська запорозьких низових козаків / Д. І. Яворницький ; пер. з рос. В. Л. Чуйка. - Дніпропетровськ : Промінь, 1990. - 190 с.

Яворницький, Д. І. Із української старовини : наук.-худож. кн. : для серед. та ст. шк. віку / Д. І. Яворницький ; пер. з рос. Ю. О. Іванченка. - Київ : Веселка, 2001. - 176 с. : іл.

Література про письменника

Дмитро Яворницький : до 155-ї річниці від дня народження видатного українського історика // Шкільна бібліотека. - 2010. - № 10. - С. 5-6 : портр.

Вас зацікавила постать талановитого митця? Запрошуємо до нашої бібліотеки, де Ви дізнаєтесь багато інших цікавих фактів про життя українського письменника, історика – Дмитра Івановича Яворницького

Контактна інформація:

м.Київ, вул. Сабурова, 8.

(044)530- 85-50.

e-mail: libraryn151@ukr.net

Довідка підготовлена за матеріалами фондів бібліотеки та інтернет-ресурсів

Централізована бібліотечна система

Деснянського р-ну м. Києва
Бібліотека № 151

*Подолавши стети, курайни
І тримаючи міцно перо,
Йде останній козак України
Пілігрим Яворницький Дмитро.
Стефанія Гаряча*

Запорізький характерник

**Дмитро Іванович
Яворницький
(1855 – 1940)**

історик, археограф, лексикограф,
фольклорист, письменник

Пам'ятка

(за проектом ЦБС «Українці в контексті світової цивілізації»)

Київ-2016

Шановні Деснянці!

Пропонуємо Вашій увазі пам'ятку, присвячену українському письменнику, історику, археографу, етнографу, фольклористу, лексикографу – **Дмитру Івановичу Яворницькому**, ім'я якого овіяне легендами. З ним пов'язані малоїмовірні, на перший погляд, пригоди при розшуках залишків козацької старовини. Кропіткий збирач народних переказів і спогадів, він сам став героєм багатьох з них.

Народився **Дмитро Іванович Яворницький** 6 листопада 1855 р. в с. Сонцівка (нині с. Борисівка) на Харківщині в родині дяка. Походив з козацького роду

У 1877 р. вступив на історико-філологічний факультет Харківського університету.

Завершивши навчання, Яворницький працював на кафедрі університету та викладав історію у чоловічій гімназії.

Ще студентом захопився дослідженням історії запорозького козацтва, і його перша наукова праця називалася *«Виникнення та устрій Запорозького Коша»*.

У період навчання та роботи в Харкові (1877–1885) Дмитро Яворницький майже щороку під час канікул або відпусток **вирушав у**

подорожі запорізьким краєм, витрачаючи на це свій і без того мізерний заробіток. Він обстежив усі місця, де колись містилися коші, місця господарської діяльності козаків, битв із ворожими військами, фортеці, лісові урочища, дніпровські пороги, степові могили, церкви і монастирі на величезній території колишнього Запорізького краю.

Там учений робив археологічні розкопки й топографічні виміри, замальовки пам'ятних місць, збирав документи і матеріали, свідчення старожилів, пісні, думи, легенди, перекази про життя і подвиги запорожців. Усе це дало дослідникові величезний матеріал для написання історії запорозьких козаків та славнозвісної Січі.

Навесні 1895 року Дмитро Яворницький отримав посаду викладача історії у Варшаві, а наступного року захистив у Казанському університеті магістерську дисертацію з історії

Запорозької Січі. Тоді ж він почав викладати археологію та історію козацтва у Московському університеті і видав свою *«Історію запорозьких козаків»* у трьох томах.

Поет Максим Рильський називав **Дмитра Яворницького «Запорізьким характерником»**.

Архівом Яворницького користувалися вчені, композитори. Зокрема, композитор Євген Станкович у колекції Яворницького шукав матеріал для своєї народної опери *«Цвіт папороті»*. Саме з цієї колекції в оперу Станковича потрапили історичні пісні *«Ой п'є Байда»*, *«Ой Морозе, Морозеньку»*.

Дмитро Яворницький автор двохсот наукових праць і п'ятдесяти монографій, а також поетичних збірок, роману, повістей та оповідань.

